

“Тасдиқ мекунам”
Ректори Донишгоҳи давлатии
музаввирии Тоҷикистон ба номи
Айни, д.и.т., профессор

Ибодуллозода А. И.

“04” 07 20 22

ТАҚРИЗИ МУАССИСАИ ТАҚРИЗДИҲАНДА

ба кори диссертатсионии Назар Муъмин Абдучалол дар мавзуи «Адолати иҷтимоӣ дар назария ва амалияи ҳаёти ҷамъиятӣ», ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои фалсафа аз рӯи ихтисоси 09.00.11 – фалсафаи иҷтимоӣ (илмҳои фалсафӣ) пешниҳод шудааст.

Баъд аз оғози ҷаласаи кафедраи фалсафаи ДДОТ ба номи Садриддин Айни ва ба самъи аъзои кафедра расонидани мавзуи баррасишаванда мудирӣ кафедра, номзади илмҳои фалсафа, дотсент Ш.П. Бердиев суханро ба унвонҷӯ Назар Муъмин Абдучалол ҷиҳати иброи нуктаҳои асосии диссертатсия дод. Диссертант оид ба мазмун ва муҳтавои кори таҳқиқотии худ маълумоти муфассал дод.

Бояд қайд кард, ки дар давраи тағйиротҳои системавии ҳаёти ҷамъиятӣ, ки одатан «адами адолат» бештар эҳсос мегардад, масъалаи адолати иҷтимоӣ тезутунд ва печидатар мешавад. Масалан, дар марҳалаи аввали соҳибистиклолии мамлакатҳои пасошӯравӣ, аз ҷумла дар Тоҷикистон, масъалаи адолати иҷтимоӣ ба масъалаи ҳуқуқӣ, иқтисодӣ, сиёсӣ ва иҷтимоӣ табдил ёфта, қариб тамоми соҳаҳои ҳаёти ҷамъиятиро фаро гирифт. Ин ҳолат бахси ҷустуҷӯи роҳи ҳалли масъаларо аз ҳудуди тасмиғириҳои идоравӣ берун оварда, онро ба фазои муҳокимаҳои густурда миёни сиёсатмадорон, файласуфон, иқтисодшиносон, ҳуқуқшиносон, мутахассисони соҳаҳои психология, этика, сотсиология ва ғайра ворид сохт.

Мубрамияти таҳқиқи падидаи адолати иҷтимоӣ, пеш аз ҳама, ба он алоқаманд дониста мешавад, ки танзими зиддиятҳои бунёдии иҷтимоӣ фақат дар ҳолате имконпазир мегардад, агар адолати иҷтимоӣ асос ва ҳадафи амалигардонии тағйироти системаи муносибатҳои ҷамъиятӣ дар ҷомеа бошад. Аз ин ҷиҳат, дар тавсифу арзёбии адолати иҷтимоӣ равишҳои сирф иқтисодӣ ё сотсиологӣ кофӣ набуда, таҳлили маҷмаавии фалсафӣ-иҷтимоиро тақозо мекунад, зеро чунин таҳқиқот аҳамияту самараи бештар дорад. Ба инобат гирифтани муҳим аст, ки дар шароити имрӯза дар шуури ҷамъиятии мардуми кишварҳои ҷаҳон тағйироти басо ҷиддӣ ба амал омадаанд. Дар ин ростго маҳз таҳлили фалсафӣ-иҷтимоӣ имкон медиҳад, ки дар заминаи ин тағйиротҳо моҳияту мазмуни адолати иҷтимоӣ, механизм ва қонуниятҳои амалкарду тағйирёбии он дар сатҳи зарурӣ омӯхта шаванд.

Таҳқиқи мавзуи мазкур дар доираи имкониятҳои методологии фалсафаи иҷтимоӣ, инчунин бо он алоқаманд карда мешавад, ки ҳалли масъалаи адолати иҷтимоӣ ҳамчун падидаи мураккаб омӯзиши амиқи асосҳои бунёдии татбиқи принципҳои онро дар ҷомеаи муосир талаб менамояд. Бояд қайд намуд, ки асосноккунии назариявии адолати иҷтимоӣ дар доираи фалсафа мазмунан тағйир ёфта, акнун дар баробари омӯхтани ҷанбаҳои ахлоқӣ ва ҳуқуқии ин падида, инчунин ҷустуҷӯи роҳҳои мудирияту татбиқи он аҳамияти бештар пайдо мекунад.

Қобили зикр аст, ки равандҳои пурихтилофи ҷаҳонишавӣ масъалаҳои қаблии адолати иҷтимоиро ба тарзи нав ба миён гузоштанд ва он ҳамчун мизони фарқи некӣ ва бадӣ дар ҳамзистии одилонаи башарият дар ҷомеаи ҷаҳонӣ арзёбӣ мегардад. Вале новобаста аз талошҳои ҷомеаи башарӣ, то кунун имконияти пурра пушти сар намудани нобаробариҳо дар таъмини дастрасии одамон ба захираҳои ҳадди ақали зиндагии боадолатона муяссар нагардидааст. Сатҳи имконияти чунин дастрасиҳо вобаста ба мизони рушди иқтисодии ҷомеаҳо аз ҳамдигар куллан фарқ карда, дар ҳар як мамлакат авлавиятдиҳии одамон ба сатҳи некӯахлоқии иҷтимоияшон низ гуногун аст.

Муаллиф ба ин назар аст, ки зарурати таҳияи равишу дидгоҳҳои нав барои дарки адолат ва механизмҳои муносиб барои татбиқи он, ки дар давраи ҷаҳонишавӣ тақозо мегардад, ба такмили концепсияҳо ва тасаввурот дар бораи адолати иҷтимоӣ мусоидат хоҳад кард. Дар мамлакатҳои рӯ ба инкишоф, аз ҷумла дар Тоҷикистон, дар доираи ниёзмандиҳои афзоянда ба таъмини вазъи муътадили равандҳои иҷтимоӣ пайваستا зарурати таҳқиқи амалишавии принципҳои адолати иҷтимоӣ мубрамияти хосса ба худ касб намуда, натиҷаи ин гуна пажӯҳишҳо метавонад заминаи муҳиме баҳри танзими муносибатҳои нави ҷамъиятӣ гардад.

Навгониҳои илмӣ ва аҳамияти амалии натиҷаҳои кори диссертатсионӣ. Ба сифати унсурҳое, ки дорои хусусияти навгониҳои илмӣ мебошанд, инҳо шомил мебошанд: ҷойгоҳи адолати иҷтимоӣ дар низоми арзишҳо муайян карда шуда, моҳияти диалектикий адолати иҷтимоӣ ҳамчун идея ва падидаи иҷтимоӣ дар робитаи мутақобилаи он бо баробарии иҷтимоӣ ва озодӣ ошкор ва дар ҷараёни таҳқиқот ҳамчун принципи асосии методологӣ истифода гардидааст; омилҳои асосии тағйирёбии тасаввуроту ақидаҳои фалсафӣ-иҷтимоӣ доир ба адолати иҷтимоӣ дар шуури ҷамъиятии давраҳои гуногуни таърихӣ муайян карда шудааст; концепсияҳои муосири фалсафӣ-иҷтимоӣ дар бораи адолати иҷтимоӣ омӯхта ва тасниф карда шуда, мавқеъ ва ё тамоюли идеологии онҳо дар ҷодаи татбиқи адолати иҷтимоӣ арзёбӣ гардидааст ва ҷанбаҳои прагматикий адолати иҷтимоӣ ҳамчун категорияи фалсафӣ дар марҳалаи кунунии рушди афкори фалсафӣ муайян карда шудааст; асоснок карда шудааст, ки сатҳи воқеии татбиқшавии принципҳои адолати иҷтимоӣ дар ҳаёти ҳар як ҷомеа аз ҳолат ва имконияти дигаргуншавии системаи иҷтимоии он вобастагии мустақим дорад. Инчунин нақши

низомофарандагии адолати иҷтимоӣ дар рушди устувори ҷомеа муайян ва баҳогузори карда шудааст; дар асоси омӯзиши маводҳои назариявӣ ва таҷрибавӣ зарурати бознигарӣ ба ҳалли масъалаҳои адолати иҷтимоӣ дар миқёси глобалӣ дар шароити муосири ҷаҳонишавӣ асоснок карда шудааст; алоқамандии адолати иҷтимоӣ ва сиёсатгузори иҷтимоӣ дар рушди мамлакатҳо, адолати иҷтимоӣ ва рушди неруи инсонӣ дар заминаи инкишофи сармояи инсонӣ ва сармояи иҷтимоӣ асоснок карда шудааст; асосҳои фалсафӣ-иҷтимоии ҷанбаҳои амалии адолат дар муносибатҳои байналмилалӣ дар ҷаҳони муосир ошкор гардида, исбот карда мешавад, ки имрӯз бо сабаби ихтилофи манфиатҳо ва самаранок набудани механизми татбиқи адолати иҷтимоӣ, дар амал татбиқ намудани идеяи адолати глобалӣ (ҷаҳонӣ) дучори мушкилоти ҷиддӣ гаштааст; хусусияти дарки фалсафии адолати иҷтимоӣ дар шароити трансформатсияи муносибатҳои ҷамъиятӣ муайян карда шудааст. Инчунин, равишҳои асосии фалсафӣ-иҷтимоии таҳлили адолати иҷтимоӣ дар ҷомеаи шӯравӣ, ки он ҳамчун системаи арзишҳои шуури муқаррарӣ ва тасаввуроти одамон дар бораи тақсмоти неъматҳои ҷамъиятӣ фаҳмида мешуд, таҳқиқ карда шудааст; нақши густаришбандаи сиёсати иҷтимоии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар татбиқи самаранокӣ адолати иҷтимоӣ дар ҷомеа муайян карда шуда, усулҳои сиёсатгузори мазкур арзёбӣ гардидаанд; нақши хадамоти хифзи иҷтимоии аҳоли дар Тоҷикистон ҳамчун механизми сиёсати иҷтимоии давлат дар танзиму таҳкими адолати иҷтимоӣ арзёбӣ карда шуда, зарурати шарикӣ ҳамкориҳои судманди давлат, ташкилотҳои ғайридавлатии хайриявӣ ва субъектҳои алоҳидаи эҳсонкор дар ин самт муайян карда шудааст ва нақши муҳимми адолати иҷтимоӣ дар раванди ташаккулёбӣ ва рушди ҷомеаи шаҳрвандии Тоҷикистон, омилҳои асосии таҳкими муносибатҳои одилонаи ҷамъиятӣ дар он таҳқиқ ва нишон дода шудааст.

Нуктаҳои асосии Ҷомеашавандаи диссертатсия:

1. Адолати иҷтимоӣ ҳамчун арзиши муҳим ва қуллӣ дар худ на фақат талаботҳои меъёрӣ, инчунин нишонаҳои идеалро дорад, ки барои татбиқи амалии он гоҳҳо тағйиротҳои иҷтимоӣ сурат гирифтаанд. «Адолати иҷтимоӣ» категорияи фалсафӣ, мафҳуми шуури ҷамъиятӣ барои арзёбии ҳолати мавҷуда ва воқиб (лозим), алоқаманд бо тасаввуроти таърихан тағйирпазири одамон доир ба ормону идеалҳои иҷтимоӣ, инчунин дар бораи меъёрҳо ва ҳуқуқи уҳдадорӣҳои инсон мебошад, ки бо баробарии иҷтимоӣ ва озодӣ робитаи мутақобила дорад. Аз ин лиҳоз, дар таҳқиқи амиқи масъалаи адолати иҷтимоӣ фалсафаи иҷтимоӣ, ки методологияи умумии илмҳои иҷтимоӣ ва гуманитарӣ аст, нақши калидӣ дорад. Маҳз фалсафаи иҷтимоӣ метавонад ягонагии методологияи назарияи адолатро таъмин намояд ва роҳи равишҳои дар амалия татбиқ кардани принципҳои назарияи адолатро пешниҳод созад.

2. Бояд тазаққур дод, ки инъикоси фалсафӣ-иҷтимоии масъалаҳои адолати иҷтимоӣ дар ҷомеаи муосир натиҷаи таҳаввули таърихӣ тасаввурот дар бораи адолат мебошад. Аз ин лиҳоз, паҷуҳиши

тасаввуроти мутафаккирони давраҳои гузашта зарур буда, барои асоснок кардани баррасии таъсири адолати иҷтимоӣ (ҳамчун идея ва падидаи ҳаёти ҷамъиятӣ) ба инкишофи ҷомеа ба сифати сарчашмаи назариявӣ ва усули илмӣ хизмат мекунад. Аз таҳқиқи масъалаи адолати иҷтимоӣ бармеояд, ки фаҳмиши адолат ва беадолатии иҷтимоӣ хусусияти таърихӣ дошта, мушкилии дарки моҳияти онҳо на фақат аз омилҳои субъективӣ – имкониятҳои маърифатии одамон, инчунин аз омилҳои объективӣ – вазъи шароити таърихӣ вобастагӣ дорад.

3. Дар фазои муносири фалсафӣ ва илмӣ концепсияҳои гуногун доир ба адолат интишор шудаанд, ки аз рӯи мазмун аз ҳамдигар фарқ доранд, агарчи мавзӯи муҳокима барои ҳамашон умумӣ мебошад. Аз ҷумла концепсияҳои консервативистӣ, либералистӣ, утилитаристӣ, меритократӣ, коммуитаристӣ, перфексионизми либералӣ (назарияҳои функционалистии неъматҳо), марксистӣ ва концепсияи Ч. Ролз доир ба адолати иҷтимоӣ мазмуни ҳуқуқӣ ва телеологӣ дошта, ғаразҳои мафкуравино пайгирӣ кардаанд. Дар пояи омӯзиши ин концепсияҳои адолати иҷтимоӣ муқаррар карда мешавад, ки бо тарзи гуногун тафсир шудани масъалаи адолат агар аз як тараф бо дарназардошти мақсадҳои прагматикӣ сар зада бошад, аз тарафи дигар, ҳамеша бо сарбории мафкуравӣ алоқаманд аст.

4. Дар ҳаёти воқеии ҷомеаи мутараққӣ, озод ва мутамаддин доираи татбиқшавии принципҳои адолати иҷтимоӣ васеътар ва андозаи он зиёдтар аст. Дар он соҳти ҷамъиятӣ, ки кафолати сулҳу амният ва риояи ҳуқуқу озодиҳои инсон нозиз аст, ба дараҷаи зарурии таъмини адолати иҷтимоӣ ноил шудан имкон надорад. Татбиқи адолати иҷтимоӣ на фақат аз идеал ва орзуи ниятҳои неку бошукӯх, балки аз имкониятҳои объективии ҷомеа вобаста мебошад.

5. Дар марҳалаи ҷаҳонишавӣ ва тағйироти иҷтимоӣ, иқтисодӣ, сиёсӣ, фарҳангӣ ва экологӣ дар миқёси глобалӣ зарурати бознигарӣ ба дарки моҳияти адолати иҷтимоӣ ва ҷустуҷӯи шаклҳои нави татбиқи он ба миён меояд. Дар ин шароит бояд соҳибхитиёрии давлатҳои миллӣ, нақши манфиатҳо ва арзишҳои халқҳо, миллатҳо, мамлакатҳои алоҳида дар робита бо арзишҳои умумиҷаҳонӣ баррасӣ гардад, татбиқи принципҳои адолати иҷтимоӣ дар арсаи ҷаҳонӣ мутобиқ ба концепсияи рушди босубот ба роҳ монда шавад.

6. Адолати иҷтимоӣ аз назари ҷомеаҳо ва давлатҳо ҳамчун ҳадаф, восита ва натиҷаи фаъолияти механизми танзими иҷтимоӣ муаррифӣ мегардад. Дар ҷунин мақоми хосааш адолати иҷтимоӣ ҳамчун зерсистемаи системаи иҷтимоӣ ба ҳайси принципи танзимкунандаи рушди босуботи он баромад мекунад. Муштарак будани арзиш ва имкониятҳои танзимкунандаи принципи мазкури системаи иҷтимоӣ маҳз дар ҳамин хусусиятҳои механизми танзими иҷтимоӣ ифода ёфта, нақши низомофарандагии онро нишон медиҳад.

7. Дар шароити муносири системаи муносибатҳои байналмилалӣ дучори бухрони шадид гаштааст. Дар ин вазъият барои таъмини адолати иҷтимоии глобалӣ бояд ҳалли маслиҳатомези масъалаҳои байналмилалӣ,

эҳтироми ҳукуқи халқу кишварҳо ба худмуайянкунӣ, истиклолияти сиёсӣ ва интихоби арзишҳои афзалиятнок, мавқеи давлати миллӣ дар раванди ҷаҳонишавӣ, нақши манфиатҳо ва арзишҳои субъектҳои муносибатҳои байналмилалӣ ҳамеша дар мадди назар бошад. Риоя нашудани ин муқаррарот сабаби афзоиши бесуботӣ ва ноадолатӣ дар муносибатҳои байналмилалӣ хоҳад шуд.

8. Дар марҳалаи трансформатсионии ҷомеаҳои пасошӯравӣ тасаввурот дар бораи адолати иҷтимоӣ, сарфи назар аз иваз шудани сохти ҷомеа, асосан бо неъматҳои ҷамъиятӣ, ки унсурҳои асосии таркиби он мафҳумҳои «сулҳу субот», «тартиботу амният», «давлати тавоно», «ҳифзи иҷтимоӣ» ва «баробарӣ» мебошанд, алоқаманд аст.

9. Сиёсатгузориҳои бомуваффақият дар соҳаи иҷтимоӣ татбиқи принципҳои адолати иҷтимоӣ дар ҷомеаро кафолат медиҳад. Сиёсати иҷтимоии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳимояи манфиатҳои ҳамаи шаҳрвандон, қишрҳо ва гурӯҳҳои гуногуни аҳоли, хусусан ба фароҳам овардани заминаҳои институтсионалӣ ва иҷтимоӣ иқтисодӣ барои татбиқи принципҳои адолати иҷтимоӣ ва муҳайё соختани шароит барои зиндагии арзанда нигаронида шудааст. Дар ин асос дар марҳалаи кунунӣ ин сиёсат эҳтиёҷи асосии сокинони мамлакатро қонеъ гардонда, такмил меёбад.

10. Ҳифзи иҷтимоии аҳоли механизми амалисозии сиёсати иҷтимоии давлат, шакли дастгирии қисми ниёзманди аҳоли, кӯмакрасонӣ ба онҳо ва бо ин роҳ таъмини адолати иҷтимоӣ дар ҷомеа мебошад. Ташкили оқилонаи фаъолияти системаи ҳифзи иҷтимоии аҳоли дар Тоҷикистон ба паст кардани сатҳи камбизотӣ, нобаробарии иҷтимоӣ ва хавфҳои дигари имконпазир дар ҷомеа, баланд шудани сатҳи зиндагии аҳоли мусоидат менамояд, ки ин ба пойдории суботи ҷомеаи шаҳрвандӣ, таҳкими принципҳои давлати ҳуқуқбунёд ва ҷомеаи адолатпарвар ҳамоҳанг мебошад.

11. Кафолати баробарҳуқуқии гурӯҳҳои этникӣ ва риоя шудани он ҳамчун меъёри адолати иҷтимоӣ арзёбӣ мегардад, ки ба ҳамгирошавӣ ва ҳамкорию ҳамзистии қавму миллатҳо, рушди озодонаи иҷтимоӣ фарҳангии онҳо, дар маҷмӯъ ба инкишофи бомароми ҷомеаи шаҳрвандӣ дар Тоҷикистон мусоидат менамояд, ки ин натиҷаи сиёсатгузориҳои ҳадафмандонаи давлати Тоҷикистон дар самти таъмини адолати иҷтимоӣ мебошад.

Аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот дар он ифода меёбад, ки мавод ва хулосаю натиҷаҳои бадастомада дар рафти таҳлилу таҳқиқҳои минбаъдаи масъалаи адолати иҷтимоӣ дар ҳаёти ҷомеа, навиштани диссертатсияҳо, таҳияи китобҳои дарсӣ, воситаҳои таълимӣ ва курси лексияҳо барои донишҷӯён аз фанҳои фалсафаи иҷтимоӣ, сотсиология, фарҳангшиносӣ ва арзишшиносӣ метавонанд истифода шаванд. Инчунин, хулосаҳои назариявӣ ва тавсияҳои амалии таҳқиқот метавонанд дар фаъолияти сохторҳои дахлдори мақомоти ҳокимияти давлатӣ барои таҳкими сиёсати иҷтимоӣ ва татбиқи принципҳои адолати иҷтимоӣ дар ҷомеа мусоидат намоянд.

Соҳаи таҳқиқот. Мавзуи таҳқиқот ба шиносномаи ихтисосҳои Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯи ихтисоси 09.00.11 – фалсафаи иҷтимоӣ (илмҳои фалсафӣ) мувофиқат менамояд.

Марҳилаҳои таҳқиқот. Доираи таърихӣ таҳқиқот аз давраи қадим то муосирро дар бар гирифта, таҷассумкунандаи рушди идеяҳои фалсафӣ дар бораи адолати иҷтимоӣ ва роҳҳои татбиқи он дар ҳаёти ҷомеа мебошад.

Заминаҳои эмпирикии таҳқиқотро далелҳои ба илм асосёфта, натиҷаҳои таҳқиқотҳои сотсиологӣ ва маълумоти расмӣ оморӣ ташкил медиҳанд. Пойгоҳи меъёрӣ-эмпирикии таҳқиқоти мазкурро муқаррароти Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва санадҳои меъёрии ҳуқуқии амалкунандаи байналмилалӣ ва Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки ба амалигардонии сиёсати иҷтимоӣ ва риояи адолати иҷтимоӣ дар замони соҳибистиклолии мамлакат ва шароити ҷаҳонишавӣ раवона шудаанд, дар бар мегирад.

Дарачаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсиониро дақиқияти маълумот, кифоягии ҳаҷми маводи таҳқиқотӣ, тасвиби натиҷаҳои таҳқиқот ва ҳаҷми интишорот, таҳлилу баррасӣ ва мусоҳибаи муаллиф бо муҳаққиқони соҳа ва муқоисаи илмию амалӣ тақозо менамоянд. Хулосаҳо ва тавсияҳои муаллиф дар асоси таҳлили илмӣ натиҷаҳои таҳқиқоти назариявӣ ва амалӣ пешниҳод шудаанд.

Таҳқиқоти диссертатсионии мазкур кори илмие мебошад, ки онро муаллиф мустақилона анҷом додааст. Дар таҳқиқот диссертант асосҳои назариявии адолати иҷтимоӣ ва усулҳои татбиқи амалии онро дар доираи фалсафаи иҷтимоӣ мавриди таҳқиқ қарор додааст. Ҷояҳо ва натиҷаҳои таҳқиқот бо дарназардошти натиҷаҳои назариявӣ, хулосаҳо, нуктаҳои асосии ба ҳимоя пешниҳодшаванда ва тавсияҳои амалӣ дастоварди бевоситаи муаллифи диссертатсия мебошанд. Корҳои илмӣ нашршуда ва маърузаҳои муаллиф дар конференсияҳои илмӣ-назариявии ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ салоҳияти ӯро доир ба масъалаҳои баррасишаванда дар диссертатсия тасдиқ мекунанд.

Дар диссертатсия, дар нух банд ба таври дақиқ ва мушаххас тавсияҳои муаллиф оид ба истифодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқот дарҷ ёфтаанд. Ҳамзамон, кори таҳқиқотии мазкур боз аз он ҷиҳат ҷолиби тавачҷуҳ аст, ки муаллиф дар анҷоми ҳар як фасли зерфасли он хулосаҳои илмӣ ва дар охир тавсияҳои хешро, ки ҷанбаи амалӣ доранд, пешниҳод менамояд.

Дар баробари муваффақиятҳо ва дастовардҳои назарраси муаллиф бояд зикр намуд, ки дар диссертатсия баъзе камбудихо низ ба назар мерасанд. Аз назари мо, зикри онҳо барои такмили минбаъдаи таҳқиқи мавзӯ аз аҳамият ҳолӣ намебошад:

1. Дар диссертатсия мазмуни якчанд мафҳумҳои алоқаманд ба категорияи “адолат” ҷолибу нишонрас таҳлил карда шудааст. Дар баробари ин, таҳлили мафҳумҳои “инсоф”, “таҳаммул” ва “ростӣ” дар алоқамандӣ ба мавзӯи матраҳшаванда мувофиқи мақсад мебуд.

2. Дар диссертатсия агарчи мавзӯи адолат аз назари намояндагони мактабҳои фалсафии асримиёнагии тоҷик таҳлил карда шудааст, вале ба кадри кифоя нест.

3. Мувофиқи мақсад мебуд, ки агар дар доираи таҳлили адолати иҷтимоӣ ба масъалаҳои адолати таърихӣ низ таваҷҷуҳ карда мешуд.

4. Дар саҳифаҳои алоҳидаи диссертатсия хатоҳои техникӣ ба назар мерасанд, ки ислоҳи онҳо арзиши илмӣ таҳқиқотро ганитар мегардонад.

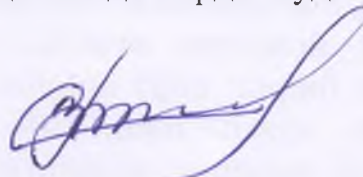
Ин пешниҳодҳои зикрффта характери тавсиявӣ дошта, албатта арзиши илмӣ корро кам намесозанд. Диссертатсияи Назар Муъмин Абдучалол тадқиқоти комилу фарогир ва мустақилона ба анҷомрасидаи илмӣ мебошад. Матн ва мазмуни автореферат ба мазмун ва мухтавои диссертатсия мувофиқат мекунад. Монография, мақолаҳо ва маводи таълифкардаи диссертант низ фарогири масъалаҳои мухталифи мавзӯи тадқиқотӣ мебошанд.

Диссертатсияи Назар Муъмин Абдучалол дар мавзӯи «Адолати иҷтимоӣ дар назария ва амалияи ҳаёти ҷамъиятӣ» аз лиҳози мазмун ба талаботи бандҳои тартиби додани дараҷаи илмӣ доктори илм аз 21 апрели соли 2021 зери №7 ба тасвиб расидааст, мувофиқат карда, диссертант Назар Муъмин Абдучалол барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои фалсафа аз рӯйи ихтисоси 09.00.11 – фалсафаи иҷтимоӣ (илмҳои фалсафӣ) сазовор мебошад.

Тақриз дар ҷаласаи кафедраи фалсафаи ДДОТ ба номи Садриддин Айнӣ 25 июни 2022, суратҷаласаи №12 муҳокима карда шуд.

Тақриз аз ҷониби дотсенти кафедраи фалсафаи ДДОТ ба номи С.Айнӣ д.и.ф. С. А. Султонзода омода карда шудааст.

Муқарриз: д.и.ф., дотсент

Султонзода С.А.

Раискунанда: н.и.ф., дотсент,
мудир кафедраи фалсафаи
ДДОТ ба номи Садриддин Айнӣ
Нишона: 734003, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
ш. Душанбе, Хиёбони Рудақӣ 121.
shokhnazar@mail.ru.
Тел: (992) 93 500 85 47
Web-site: www. tgpu.tj

Бердиев Ш.П.

Котиб:

Имзои Султонзода С.А., Бердиев Ш. П.
ва Саидова Н. Н.-ро тасдиқ мекунам:
И.в. сардори Раёсати кадрҳо
ва корҳои махсуси ДДОТ
ба номи Садриддин Айнӣ

Саидова Н.Н.

Мустафозода А.

